

Binnen de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken bestond bij enkele fracties de behoefte de Minister van Buitenlandse Zaken enkele vragen en opmerkingen voor te leggen inzake de brief d.d. 20 april 2017 ten geleide van de Oceanennotitie (Kamerstuk 30 196, nr. 543).

De fungerend voorzitter van de commissie,
Omtzigt

De griffier van de commissie,
Van Toor

Inbreng van de leden van de fractie van de VVD

Algemeen

De leden van de VVD-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de Oceanennotitie («Toekomstbestendige Oceanen») en bijbehorende begeleidende brief van de regering. De VVD-fractie heeft hierbij nog enkele vragen en opmerkingen.

De leden van de VVD-fractie onderschrijven de analyse van de regering inzake het belang van gezonde oceanen. Gezonde en veilige oceanen zijn essentieel voor het leefbaar houden van de aarde en het faciliteren van scheepvaart, toerisme en visserij en dus onze economische groei en welvaart. Als maritieme natie is Nederland bovengemiddeld afhankelijk van deze sectoren en dat vraagt van Nederland extra alertheid als het gaat om het beschermen van de oceanen. Terecht benoemt de Minister onze omvangrijke maritieme sector en onze toonaangevende maritieme kennisinstellingen. De genoemde leden maken uit de brief op dat de inzet van het Koninkrijk in afstemming met de Caribische delen van het Koninkrijk tot stand zijn gekomen. De Caribische delen van het Koninkrijk hebben minstens zoveel belang bij gezonde oceanen – denk alleen al aan de mate waarin het toerisme op de eilanden afhankelijk is van gezonde oceanen – en het is daarom goed dat deze notitie klaarblijkelijk in goed overleg is opgesteld.

Milieu

De leden van de VVD-fractie lezen in de begeleidende brief dat het Koninkrijk zich, in het kader van de verduurzaming van economische activiteiten op zee, zal inzetten voor het opstellen van strengere internationale milieueisen. Kan de Minister hier nadere toelichting op geven? Worden er met de Oceanennotitie nieuwe doelen nagestreefd op het gebied van milieu en zo ja, hoe verhouden deze zich tot bestaande nationale en Europese milieueisen? En wat betekent dit voor de Europese Kaderrichtlijn Mariene Strategie (KRM), waarvan in 2018 een nieuwe KRM-cyclus wordt voorzien? Kan de Minister voorts toelichten in hoeverre het Koninkrijk zich, met deze Oceanennotitie, committeert aan (nieuwe) bindende internationale milieuafspraken?

Economie

Een van de ambities van het Koninkrijk is het voorkomen van disproportionele beperkingen voor de wereldwijde handel over zee en de bijdrage daarvan aan bestaande ontwikkelingsdoelen. Kan de Minister aangeven of er in relevante fora voorstellen op tafel liggen die de wereldwijde handel over zee ernstige disproportioneel kunnen beperken, en dus onze maritieme sector kunnen raken? En zo ja, heeft de Minister er vertrouwen in dat er in internationaal verband voldoende solide coalities zijn om de totstandkoming van dergelijke beperkingen te voorkomen?

De Minister meldt dat het Koninkrijk zich inzet om de economische ontwikkelingen op volle zee op een duurzame en inclusieve manier te laten plaatsvinden. De leden van de VVD-fractie zijn benieuwd of de Minister dit iets uitgebreider kan toelichten. Welke inspanningen verricht het Koninkrijk concreet om economische groei op volle zee te laten plaatsvinden en hoe krijgen deze concreet een «inclusief» en «duurzaam» karakter? Kan de Minister toelichten hoe de internationale gemeenschap, en in het bijzonder ons Koninkrijk, bijvoorbeeld de groei van de zeevaartsector zodanig kan accommoderen dat de gebruiksfuncties in de toekomst duurzaam en beschikbaar blijven?

De leden van de VVD-fractie zouden daarnaast graag wat verduidelijking willen hebben over de implicaties van de Oceanennotitie. Met andere woorden: wat zijn de juridische en financiële consequenties voor de Nederlandse maritieme sector en de visserij?

In de Oceanennotitie wordt terecht geconstateerd dat de landen van het Koninkrijk open economieën hebben, dat zij aan belangrijke zeeroutes liggen en dat dit veel economische activiteiten en werkgelegenheid oplevert. De maritieme sector en de visserij in het gehele Koninkrijk zijn van open en toegankelijke zeeroutes direct afhankelijk. Kan de Minister toelichten hoe het kabinet de toekomst van deze sectoren in het licht van dergelijke initiatieven als de oceanennotitie ziet? Kan de maritieme sector en de visserij rekenen op voldoende ruimte om te blijven groeien? Kan de Minister daarnaast bevestigen dat de economische activiteiten van bedrijven in deze sector door beleidsuitgangspunten in de Oceanennotitie geenszins kunnen worden beperkt?

Ook de positie van de Nederlandse kenniseconomie op het terrein van oceanografie is in deze een belangrijke. In de Oceanennotitie worden onder ander MARIN, Deltares en NIOZ genoemd. Bij MARIN wordt echter gevreesd voor het voortbestaan van het instituut als de financiering, waarvan een bijdrage van het Rijk eerder al is toegezegd, niet snel op orde komt. De leden van de VVD-fractie horen graag van het kabinet wanneer hier duidelijkheid over komt.

De Oceanennotitie somt overigens een groot aantal bedreigingen op. De leden van de VVD-fractie kunnen zich voorstellen dat deze bedreigingen juist ook kansen bieden voor ons bedrijfsleven om deze innovatief te lijf te gaan. Ons bedrijfsleven is immers als geen ander geschikt om met creatieve oplossingen op dit vlak te komen. Ziet het kabinet, temeer gezien de campagne die met steun van datzelfde kabinet onder de noemer «Global Challenges, Dutch Solutions» wordt gevoerd, ook kansen om het bedrijfsleven te betrekken bij het vinden van oplossingen voor de in de notitie genoemde bedreigingen? Wordt het bedrijfsleven reeds betrokken bij het vinden en uitwerken van deze oplossingen, en zo ja, hoe?

Arctische regio

In de notitie geeft de regering enkele voorbeelden van punten waarvoor Nederland aandacht wil vragen in de Arctische Raad. Nederland maakt als waarnemer onderdeel uit van deze Raad. Kan de Minister aangeven welke thema's (en niet alleen op milieugebied, maar bijvoorbeeld ook op militair vlak) als «prioritair» zijn aangemerkt? De leden van de VVD-fractie kunnen zich immers voorstellen dat voorstellen meer gewicht hebben wanneer deze herkenbaar zijn en het kabinet geen oneindige waslijstjes inbrengt in dit forum.

Veiligheid

In het hoofdstuk over veiligheid vermeldt de Minister dat oceanen steeds vaker worden gebruikt voor illegale activiteiten als mensensmokkel, terrorisme en piraterij. De leden van de VVD-fractie beschouwen deze analyse als een aanmoediging aan de Kamer om werk te maken van wetgeving die onze koopvaardij beter moet beschermen tegen piraterij. Het Koninkrijk heeft immers, en dat verwoordt het kabinet terecht, een verantwoordelijkheid om zowel de handel als bemanning van schepen zo goed mogelijk te beschermen, ook op volle zee. Over de dreiging van piraterij op zee wordt de Kamer gelukkig uitgebreid door het kabinet geïnformeerd. Kan de Minister wellicht toelichten wat in grote lijnen de ontwikkelingen zijn op het gebied van terrorisme op zee?

Op het gebied van mensensmokkel kunnen de leden van de VVD-fractie zich voorstellen dat effectieve informatie-uitwisseling, coördinatie en afstemming van acties en maatregelen (tussen kustwachten en zeestrijdkrachten) van groot belang is. Het kabinet onderstreept dat ook in de notitie. Kan de Minister aangeven hoe de samenwerking met de kustwacht van ons grootste buurland – Venezuela – verloopt en of er concrete afspraken worden gemaakt over het voorkomen van irreguliere migratie naar het Koninkrijk?

Europese samenwerking

Tot slot hebben de leden van de VVD-fractie een vraag over samenwerking in EU-verband, het laatste beleidsuitgangspunt van de notitie. De Minister meldt dat hij niet uitsluit dat de Unie kan onderhandelen namens de lidstaten. De genoemde leden willen wel benadrukken dat dat enkel zinvol is als het kabinet ervan overtuigd is dat de Nederlandse belangen in zo'n geval voldoende tot hun recht kunnen komen, aangezien de maritieme sector voor een land als Nederland net wat belangrijker is dan voor andere lidstaten. De leden van de VVD-fractie vernemen graag of de Minister die mening deelt en of hij het gevoel heeft dat de meerwaarde van blokvorming opweegt tegen de gevolgen van het opstellen van een agenda die Europees en niet enkel Nederlands is.

Inbreng van de leden van de fractie van D66

De leden van de D66-fractie hebben kennisgenomen van de Oceanennotitie van de regering. De genoemde leden zijn verheugd dat de regering deze notitie, waarin de bescherming en het duurzaam gebruik van oceanen centraal staat, presenteert. De leden van de D66-fractie onderschrijven het standpunt van het kabinet dat het belang van gezonde oceanen nauwelijks kan worden overschat. Deze leden vinden het dan ook positief dat deze notitie een zeer multidisciplinair karakter heeft waarin het beleid ten aanzien van oceanen integraal aan bod komt. De genoemde leden willen de regering graag nog enkele vragen voorleggen over de Oceanennotitie.

Inleiding

De leden van de D66-fractie lezen dat de huidige juridische en bestuurlijke structuur voor het beheer van de volle zee ontoereikend is om gezonde en productieve oceanen en zeeën voor toekomstige generaties veilig te stellen. Hoewel in de oceanennotitie een uitgebreide analyse wordt gemaakt van de problematiek, inclusief een beschrijving van ambities en beleidsuitgangspunten, missen de genoemde leden een uiteenzetting waarin aan bod komt hoe het kabinet dit probleem van een ontoereikende juridische en bestuurlijke structuur concreet wil oplossen. Kan de Minister daarom toelichten welke agenda en/of stappenplan het kabinet heeft voor de komende tien jaar om dit probleem op te lossen, inclusief concrete acties en doelstellingen, bij voorkeur SMART geformuleerd, zo vragen deze leden.

Grondstoffenwinning

De leden van de D66-fractie zijn benieuwd of er bij het kabinet een strategische visie is op de mogelijkheid en wenselijkheid van grondstoffenwinning op volle zee, i.e. diepzeemijnbouw. Heeft het kabinet er goed zicht op wat de eventuele economische waarde is van deze diepzeemijnbouw voor Nederland, zonder daarbij overigens uit het oog te verliezen dat zulke activiteiten verantwoord moet gebeuren, zo vragen deze leden.

Beleidsuitgangspunten van het Koninkrijk

De leden van de D66-fractie constateren dat in de Oceanennotitie geen overzicht staat van de hoeveelheid capaciteit die het kabinet inzet ten behoeve van bescherming en duurzaam gebruik van oceanen, net zo min als wordt kenbaar gemaakt hoeveel geld er door het kabinet wordt uitgegeven aan dit beleid. De genoemde leden vragen de Minister daarom alsnog toe te lichten hoeveel capaciteit wordt ingezet voor dit beleid, uitgedrukt in fte's en euro's, dus inclusief alle projectbijdragen, subsidies etc.

Inbreng van de leden van de fractie van de ChristenUnie

De leden van de ChristenUnie fractie hebben met interesse kennisgenomen van de Oceanennotitie aangeboden door de Minister van Buitenlandse Zaken.

De leden van de ChristenUnie fractie hebben nog enige opmerkingen naar aanleiding van de notitie. Ten eerste achten de leden van de ChristenUnie het een goede zaak dat oceanen en *Sustainable Development Goal 14* geagendeerd staan bij Buitenlandse Zaken. Zoals de Minister van Buitenlandse Zaken zelf al gezegd heeft kan het belang van gezonde oceanen nauwelijks worden overschat. Desalniettemin hebben de leden van de fractie van de ChristenUnie nog een aantal vragen:

- In 2018 wordt een tussentijdse evaluatie gemaakt van de uitgevoerde maatregelen omdat de nieuwe KRM-cyclus dan begint. Hoe is de stand van zaken, gaat het Rijk aan de afspraken voldoen?
- Wat betreft scheepvaart, in hoeverre zijn de Arctische kuststaten bereid om mee te werken aan voorstellen voor een verbod op het gebruik van zware stookolie?
- In 2025 moeten schepen volgens de *Energy Efficiency Design Index* 30% energiezuiniger zijn. Zijn Nederlandse schepen op schema om aan deze norm te voldoen in 2025?
- Is het bekend in hoeverre het verbod op gratis plastic tassen invloed heeft op de vermindering van de plastic soep?
- Tenslotte nog een vraag over de Wadden. De Wadden zijn aan het verdrinken en kunnen permanent onder water verdwijnen. Worden er maatregelen voorbereid om dit tegen te gaan en zo ja welke?